

Stropken's Uit-Krant

2 augustus 1985

DIRK COOPMAN : ER IS HOOP VOOR EUROPA

Dirk Coopman is een jonge architect die in een sympathiek kasteeltje woont te Mariakerke. Nadat hij ons die hete middag een koel glas cider uitgeschonken (n.v.d.r. sommige hoge pieten hebben niet zoveel stijl) valt hij direct met de deur in huis...

Dirk Coopman: Ik zou graag iets vertellen over het ruimtedenken en de vormgeving in Europa. Dat heeft wel meer zijdelings met architectuur te maken, het reikt veel verder... Kan dat?

Het Stropken: Natuurlijk, bij ons kan (bija) alles. Ga je gang maar.

Dirk Coopman: Europa kenmerkt zich al een aantal eeuwen door een niet-identiteit, die gevormd wordt door de productie van verschillende waarheden. In de eerste plaats de christelijke waarheid en de marxistische waarheid (beiden hebben zich hier kunnen ontwikkelen naar een idealisme toe). Verder nog de

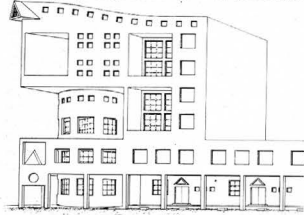
kapitalistische waarheid en de wetenschappelijke waarheid. Die waarheden staan tegenover mekaar, zijn complementair, botsen tegen mekaar en zijn verweven met elkaar. Europa kenmerkt zich door het dagelijks gevecht. Tot in de kleinste gemeente aanwezig, functioneren en produceren ze. Elke gemeente heeft zijn christelijke, socialistische en liberale partij. Hier zijn coalities mogelijk tussen liberalen en socialisten, katholieken, liberalen en katholieken. Dit is allemaal mogelijk in Vlaanderen en ook in Europa. Die verschillende waardeproducties creëren allemaal andere sferen, andere ruimtes, andere manieren van denken, ander onderwijs, een ander volk. Die veelheid van kenmerken geeft Europa een niet-identiteit. Eén van de waarheden nl. de christelijke-kapitalistische, is uitgevoerd geweest naar en heeft zich ontwikkeld in Amerika, zonder de andere waarheden. De socialistische waarheid heeft zich vooral ontwikkeld in Rusland. Amerika en Rusland laten geen complementaire waarheden toe, aanvaarden geen polariteit binnen hun ruimte. Voor Rusland zijn de kapitalisten de vijand, voor Amerika zijn de communisten de vijand. Beiden ontwikkelen een "ruimtelijk" militair denken d.w.z. geen van beiden aanvaardt de complementariteit en polariteit van de andere waarheid, bijgevolg staan ze klaar om de ander in zijn ruimte te vernietigen. Dat militaire denken is echter niet Europees. In Europa functioneren deze tegenstellingen niet, integendeel ze produceren een politiek die functioneert. Het Stropken: Zou je dan kunnen stellen dat, gezien die polariteit in Europa wel mogelijk zijn Europa een stap voor staat op Amerika en Rusland? Dirk Coopman: Dat is inderdaad een enorm voordeel, maar een voordeel dat door omzeggens niemand

beseft wordt. Veel Europese denkers en ook het grootste deel van het volk vinden Europa "zwak". Europa heeft geen eenheid. Europa bestaat niet uit één bepaalde macht. Europa streeft niet één bepaalde economische ideologie na. Ook cultureel vormt Europa geen eenheid. We leven in een tijd die de dingen maar wil verstaan, richten en zin geven binnen een eenheid. Filosofie en wetenschap zoeken naar die eenheid, maar in Europa is die eenheid zoek, voorgoed. Er is geen verzoening mogelijk, er zijn teveel omgekeerden die waar zijn ("ja" en "neen" bestaan, "iets" en "niets" bestaan). De spanning, het dagelijkse gevecht, de opbotsende krachten, de reacties, de confrontaties zorgen voor een wild leven in Europa. Een grote stad kenmerkt zich door Marokkanen, Spanjaarden, Turken, negers, Japanners, Vlamingen, Europeanen, door links en rechts, door punkers, door Baghwans, door mensen van de Moonsekte die met hun fiets de stad doorkruisen... Die enorme diversiteit is het resultaat van een oude cultuur die de relativiteit van één waarheid kent. De Europese cultuur is een zeer rijpe cultuur, maar ze is niet gekend door het individu. Men wil die spontane verworvenheid kapotmaken. Dat betekent voor Europa een gevaar dat zich nu reeds aan het voltrekken is, nl het participeren aan het Russisch/Amerikaans ruimtedenken, dat geen tegengestelden toerekent. Heeft iemand een ander idee dan moet die kapotgemaakt worden, ofwel zijn ruimte. Wat ik wil doen als architect (en wat vermoedelijk een opgave is voor de architectuur) is juist als vormgevings principe die tegengestelden gebruiken. Het Stropken: Op welke manier uit jij die diversiteit, die tegengestelden, aangezien je die eenheid niet kan bijtreden?

Vervolg op bladzijde 12

Vervolg van bladzijde 10

Dirk Coopman: Voor mij gaat het niet om het feit dat ik niet achter een bepaalde eenheid kan staan, er is geen eenheid te zien... Hoe ik daar zelf vorm aan geef? Dat kan ik alleen maar tonen met vormen, wel kan ik zeggen dat het kenmerk van die vormen is, dat ze Complete Composities met Complementaire Componenten zijn. D.w.z. dat één vorm de twee tegengestelde betekenissen heeft. Bv. het fronton dat het internationaal symbool is voor het binnentreden, wordt uit de muur gestulpt. Daardoor heb je de twee tegengestelden, binnentreden en uitstoten, in één vorm. Eigenlijk kan je deze dingen maar goed begrijpen

Sociale woonwijk Brussel-Éterbeek

als je ze ziet. (N.v.d.r. Dirk heeft ons a.d.h.v. een ontwerp zijn Complete Composities met Complementaire Componenten duidelijk gemaakt. Hij heeft het ons getoond. Paniker dus niet als je denkt dat je het niet snapt, want het is en blijft moeilijk om iets dat uitermate visueel is onder woorden te brengen.)

Het Stropken: Welke zijn de belangrijkste ideeën die jij in je ontwerpen wil stoppen?

Dirk Coopman: Het belangrijkste idee dat in architectuur kan gestopt worden, in eender welke tijd, is dat de creatie zijn tijd uitstraalt, dat de architectuur een vormgeving aanreikt die een spiegel is van zijn tijd. Mijn tijd, onze tijd, is de Europese tijd. Die Europese context wil ik visualiseren. Dit wil ik niet doen door middel van enkele historische citaten zoals het "postmodernisme" nu veelal doet, ook niet door te participeren aan woontrends en kantoorontrends zoals we zien in de stad, maar ik wil ook geen eclecticisme (stijlvermengingen, vormgevingen die van her en der in de ruimte en in de tijd genomen zijn) brengen. Ik wil een nieuwe vorm creëren die veronderstelt een indenticatie mogelijk te maken. Die indenticatie die ik wil bereiken met architectuur, is die van de complementariteit, die van de tegengestelden, die van de dynamiek. Ik wil aan tegengestelden vorm geven, niet door een bepaalde optie naast een omgekeerde te plaatsen, wel door in één vorm de twee uitersten te stoppen. Dat vind ik een mogelijkheid om te tonen dat niet-identiteit wensbaar is en een dynamiek heeft en dat er Complete Composities met Complementaire Componenten zijn die functioneren. Dat is een soort architecturaal optimisme t.a.v. onze Europese ruimte dat duidelijk zichtbaar is en dat wil ik beklemtonen.

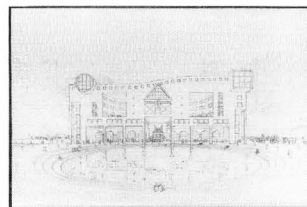
Het Stropken: Je zegt dat je in je architectuur een spiegel van onze tijd wil brengen. Hoe kijk je tegen onze tijd aan? Zou je kunnen stellen dat we, neem nu bv. met de crisis, een periode van vervlakking kennen op socio-cultureel vlak of bekijk jij dat anders?

Dirk Coopman: De crisis is een feit en op de eerste plaats een economisch feit. Velen zien het waardenverval, de niet-identiteit, als een crisis en sommigen zelfs als de oorzaak van de economische crisis. Volgens mij kan dat een oorzaak zijn van de economische crisis, maar het is ook een kritiek op de economie die slechts één waarde toont; de waarde van geld. Kwaliteit van leven is volgens sommigen synoniem van de kwantiteit aan geld dat men bezit. Ik kijk daar anders tegenaan en ik denk niet dat ik alleen sta met mijn standpunt; geld is louter een middel. Arbeid is louter een middel om geld te hebben, geld louter een middel om te kunnen eten, eten louter een middel om in leven te blijven enz... Het is een denken dat vooral geconcentreerd is op "middel". Geld kan geen doel op zichzelf zijn. In een periode dat men het moeilijk heeft, dat men niet meer toekomst, dat men geen subsidies meer krijgt, dat men zich dit of dat niet meer kan permitteren, komen de problemen die deze economische crisis met zich meebrengt aan de oppervlakte. Daardoor is men verplicht te denken aan andere waarden die aanwezig zijn, het alternatieve, meer essentiële waarden nl. de werkelijke kwaliteiten van het leven. Die kunnen een aantal culturele waarden omvatten, maar daar kan men evenmin bij

voorstellen dat er maar één culturele waarde is, dat er een ministerie van Cultuur zou kunnen bestaan dat één bepaalde uitstraling heeft, één bepaalde ideologie nastreeft. Centraal staan nog steeds een enorme diversiteit, ontzettend veel strekkingen die met elkaar zullen geconfronteerd worden en die geen eenheid zullen vinden. Volgens sommigen is dat een crisisfenomeen, anderen voelen dat aan als een echte dynamiek: ze zoeken naar waarden waarmee ze op een zeer authentieke manier geconfronteerd worden met een intens leven. Wat doe ik hier? Wat zijn die waarden van mijn bestaan? Wat zijn onze waarden als Vlamingen, als Europeanen? Welke waarden heb ik om naar te streven? Die vragen zijn economische vragen of vragen naar een andere economie, een economie van "kwaliteiten". Dat is wat uit de crisis kan tevoorschijn komen.

Het Stropken: Is er een positieve verschuiving vast te stellen in de belangstelling van de mensen voor jouw werk en de ideeën die erachter steken?

Dirk Coopman: Het is een bijzonder moeilijke vraag omdat, als ik er eerlijk op antwoord, wat ik trouwens ook doe, ik een deel ontken van wat ik voorheen heb gezegd. In die zin, dat wat ik zei iets zichtbaars, iets denkbaars is. Dat betekent niet dat mijn optimisme t.v.m. de niet-identiteit van Europa werkelijkheid zal worden. Mijn architectuur vecht ervoor. Ze vecht om de schoonheid van Europa te tonen. Mijn architectuur wil een lied, een nieuwe compositie zijn. Het is een engagement om de waarde van de niet-identiteit van Europa te tonen. Ik kan niet verwachten dat dit zomaar

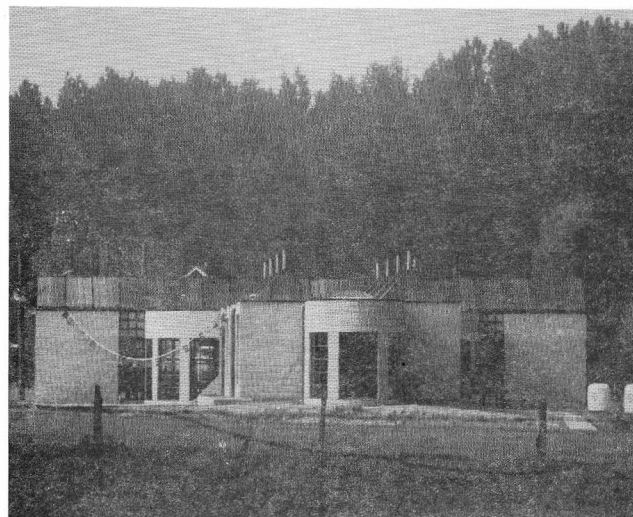
"Song for Europe"

4 appartementen en 3 kantoren te Aalst-Haaltere i.s.m. Tony Dewinter.

begrepen wordt of dat dit realiteit wordt, dat is een utopie. Als ik of om het eender wie kan aantonen dat de complementariteiten die in Europa aanwezig zijn, niet een zwakte zijn maar juist een specifieke sterkte, dan doe ik iets dat belang heeft voor een aantal mensen en het zal hoogstwaarschijnlijk weinig aan de zaak veranderen. Ik kan moeilijk verwachten dat mijn optimistische geseled kan worden door de fanatieke nihilisten, door een aantal die de situatie compleet uitzichtloos vinden. In elk geval is er in hetgeen zich nu aan het voltrekken is in Europa een aantal zeer bijzondere lichtpunten te zien o.a. de pluriformiteit in eender welke stad. Dat lijkt me iets dat bijzonder mooi is om vorm aan te geven. Al de verschillende vormgevingen in de stad, een gothisch gebouw naast een renaissancegebouw en daarachter kantoorontrends, dat is prachtig, dat is dynamisch, dat is schoonheid. Het is niet nodig dat een stad een eenheid bezit. Een stad als Brugge is voor mij een dode stad, een museum. Een stad als Brussel heeft als centrum van Europa naar een eenheid willen zoeken die alleen maar kantoorontrends presenteert en waarvan de aanblik iets zou moeten zijn als New York. Kijken we naar de situatie hier in Gent. Wij hebben een verscheidenheid die ontzettend uiteen ligt. Als je een wandeling maakt door Gent, zie je die verscheidenheid, de vloeken, de omgekeerden en tegengestelden. Dat is een heel specifieke schoonheid, die te waardenen valt juist door een gebrek aan identiteit nl. veel identiteiten die tegenover mekaar staan. (n.v.d.r. Een "Stropkensminnend" slot na een fantastisch en leerrijk gesprek!!)

Marc Verstraeten en Erika Jacobs.

Voetbalkantine te Erpe-Mere i.s.m. Tony Dewinter